

Vastaus kirjalliseen kysymykseen terveydenhuollon tiedonsiirron parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Minna Reijosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 1006/2020 vp:

Onko mietitty, että Suomessa otetaan käyttöön terveydenhuollon tietojen tallennuksessa ja välityksessä yksi selkeä systeemi tai vastaavasti edellytetään, että käyttöön otettavat systeemit keskustelevat keskenään, jotta potilasturvallisuus paranee?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä säädetään asiakastietolaissa eli laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007).

Lain keskeisenä tarkoituksena on edistää sosiaali- ja terveydenhuollon tietoturvallista sähköistä käsittelyä. Lailla toteutetaan yhtenäinen sähköinen potilastietojen käsittely- ja arkistointijärjestelmä terveydenhuollon palvelujen tuottamiseksi potilasturvallisesti ja tehokkaasti sekä potilaan tiedonsaantimahdollisuuksien edistämiseksi. Laissa yhtenäisellä sähköisellä potilastietojen käsittely- ja arkistointijärjestelmällä tarkoitetaan terveydenhuollon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluita eli Kanta-palveluita. Kanta-palveluiden tavoitteena on mahdollistaa terveydenhuollon asiakastietojen sujuva hyödyntäminen eri terveydenhuollon toimijoiden kesken yli organisaatio-rajoiden ja tietojen pitkäaikaisarkistointi sekä tietojen parempi saatavuus ja saavutettavuus asiakkaalle. Lain mukaan julkisen terveydenhuollon palvelujen antajan tulee liittyä laissa säädettyjen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen eli Kanta-palveluiden käyttäjäksi. Yksityisen terveydenhuollon palvelujen antajan tulee liittyä Kanta-palveluiden käyttäjäksi, jos sen potilasasiakirjojen pitkäaikaissäilytys toteutetaan sähköisesti. Terveydenhuollossa valtakunnalliset sähköiset tietojärjestelmäpalvelut on otettu vaiheittain käyttöön vuodesta 2010 alkaen ja tällä hetkellä ne ovat laajasti käytössä koko Suomessa.

Asiakastietolaissa säädetään myös muun muassa asiakastietojen sähköisen käsittelyn yleisistä vaatimuksista, potilastietojen sähköisestä luovuttamisesta valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen avulla, asiakastietoja käsittelevien tietojärjestelmien olennaisista vaatimuksista ja tietojärjestelmien vaatimustenmukaisuuden arvioinnista. Näiden säädösten yhtenä tarkoituksena on varmistaa terveydenhuollon asiakastietojen ja tietojärjestelmien yhteen toimivuus, jotta potilaan asiakastiedot ovat ajantasaisina käytettävissä hoitotilanteessa. Sujuva tiedonkulku terveydenhuollossa mahdollistaa paremman hoidon ja parantaa potilasturvallisuutta. Tietojärjestelmäpalveluiden käyttöönottojen tuesta vastaavat Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos sekä Kansaneläkelaitos. Tietojen hyödyntämisestä vastaavat terveydenhuollon toimijat, mutta tietojen hyödyntämisessä on tällä hetkellä organisaatiokohtaisia eroja.

Eduskunnalle on annettu 5.11.2020 hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 212/2020 vp). Lakiin ehdotettavat muutokset luovat edellytykset valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotolle terveydenhuollon lisäksi myös sosiaalihuollossa asettamalla sosiaalihuollon palvelunantajille velvoitteen liittyä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi sekä mahdollistamalla tietojen luovutuksen Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistosta. Tämän lisäksi lakiehdotus sisältää muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta tarpeelliset tiedonhallintaa koskevat säännökset sekä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämät välttämättömät muutokset koskien esimerkiksi asiakkaan suostumusta ja kieltä asiakastietojensa luovuttamiseen. Esityksessä ehdotetaan myös valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen sisällön laajentamista siten, että jatkossa asiakas itse voisi tallentaa omia hyvinvointitietojaan tai erilaisten hyvinvointisovellusten tuottamia tietoja Omatietovarantoon. Asiakkaan suostumuksen perusteella nämä hyvinvointitiedot olisivat ammattihenkilön käytettävissä ja hyödynnettävissä tietoturvallisesti.

Lääkeasioiden uudistus on osa pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaa. Uudistuksen tavoitteena on parantaa lääkehuollon kustannustehokkuutta, varmistaa lääkitysturvallisuus ja -neuvonta sekä palveluiden sujuvuus, saatavuus ja saavutettavuus. Lääkehuollon kokonaisuutta uudistetaan pitkäjänteisesti sosiaali- ja terveysministeriön raporttiin (2019:5) sisältyvän tiekartan mukaisesti. Osana tiekarttaa ns. kansallinen lääkityslista on priorisoitu edistettäväksi tällä hallituskaudella.

Helsingissä 5.2.2021

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru